

HAMLETT

TO CONTINUE...

OR NOT TO
CONTINUE?

HAMLETT

Comparing Early Tapering of Antipsychotic
Medication to 12 Months Maintenance
Treatment after Remission of a **First
Psychotic Episode**

SHIRAL GANGADIN
PI: PROF. DR. IRIS SOMMER
UMC Groningen, The Netherlands

DISCLOSURES

(potentiële) belangenverstremgeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Geen
<ul style="list-style-type: none"> • Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	Geen

---

ANTIPSYCHOTIC

Symptom reduction

Relapse prevention

Stability

MEDICATION

Side effects

Lack of autonomy

Long-term effects

CENTRAL QUESTION

**How long should antipsychotic
treatment be continued after remission
from first episode psychosis (FEP)?**

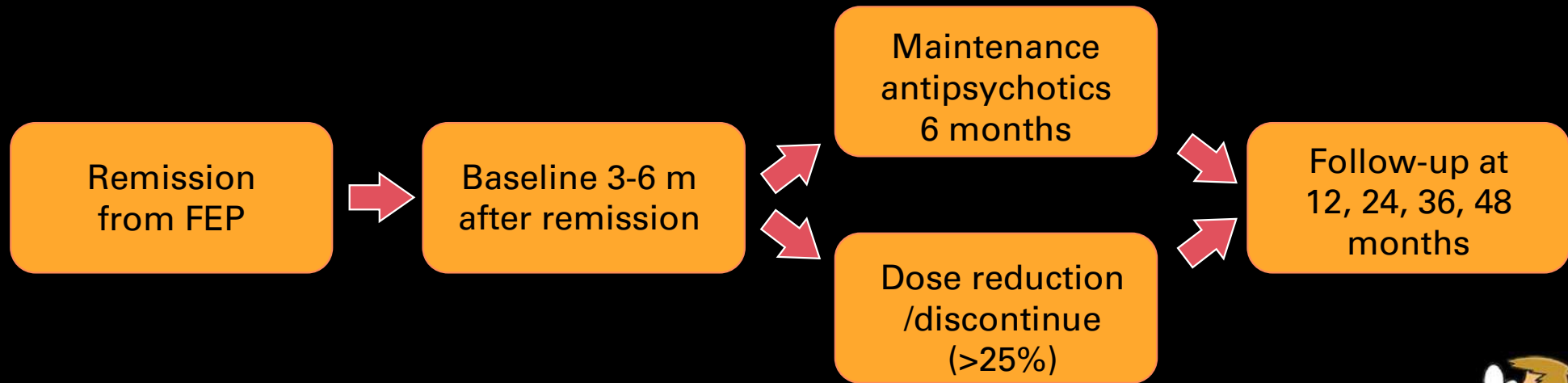

CENTRAL QUESTION

Do individuals in remission from FEP
with Dose-Reduction/Discontinuation
(DR/D) achieve higher level of
functioning compared to Maintenance
Treatment (MT)?

HAMLETT STUDY

453

First-episode
Psychosis (FEP)
Patients

347

Randomized
participants

3-6

Months in
remission

BASELINE CHARACTERISTICS

453

First-episode
Psychosis (FEP)
Patients

347

Randomized
participants

3-6

Months in
remission

157 (45%)

Schizophrenia

81 (23%)

Schizoaffective disorder

94 (27%)

Schizophreniform
disorder

1 (0,01%)

Unspecified

BASELINE CHARACTERISTIC

453

First-episode
Psychosis (FEP)
Patients

347

Randomized
participants

3-6

Months in
remission

157 (45%)

Schizophrenia

81 (23%)

Schizoaffective disorder

94 (27%)

Schizophreniform
disorder

1 (0,01%)

Unspecified

30.5%

Female

69.5%

Male

27.9 (8.7)

Mean age (SD)

E
CHAR

453

First-episode
Psychosis (FEP)
Patients

347

Randomized
participants

3-6

Months in
remission

157 (45%)

Schizophrenia

81 (23%)

Schizoaffective disorder

94 (27%)

Schizophreniform
disorder

1 (0,01%)

Unspecified

30.5%

Female

69.5%

Male

27.9 (8.7)

Mean age (SD)

179

Discontinue

168

Continue

BASELINE
CHARACTERISTICS

PANSS

	DR/D	Maintenance	Total
Mean (SD)	45.5 (10.3)	44.0 (9.74)	44.7 (10.0)

Antipsychotic dose (mg olanzapine equivalents)

Mean (SD)	9.32 (5.78)	9.23 (5.59)	9.27 (5.67)
------------------	-------------	-------------	-------------

TAPERING SCHEDULES*

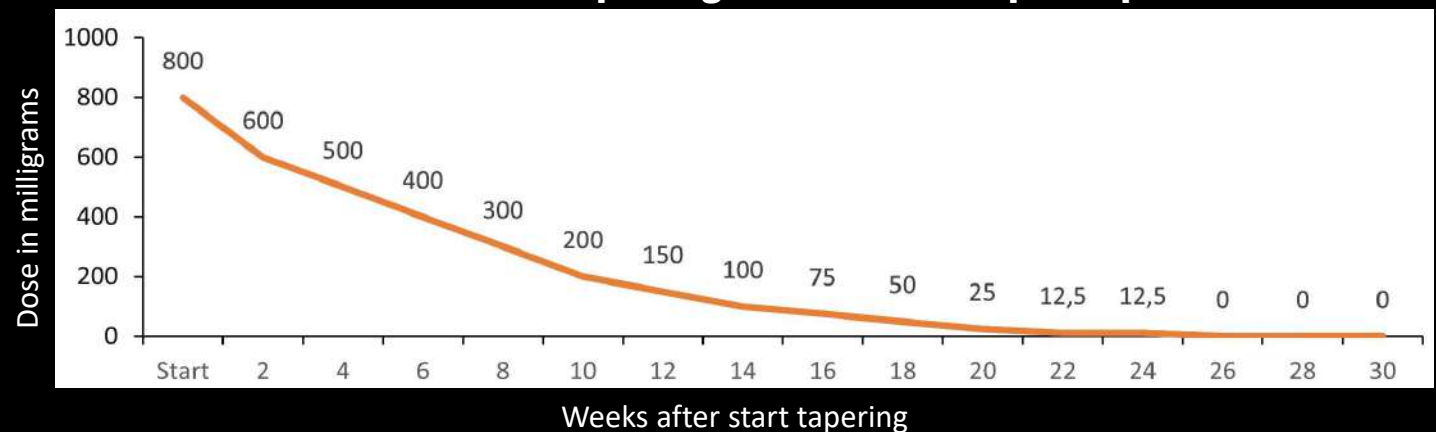
Tapering schedules for gradual, hyperbolic tapering in 3-6 months

In the DR/D group:

65.5% completely discontinued medication

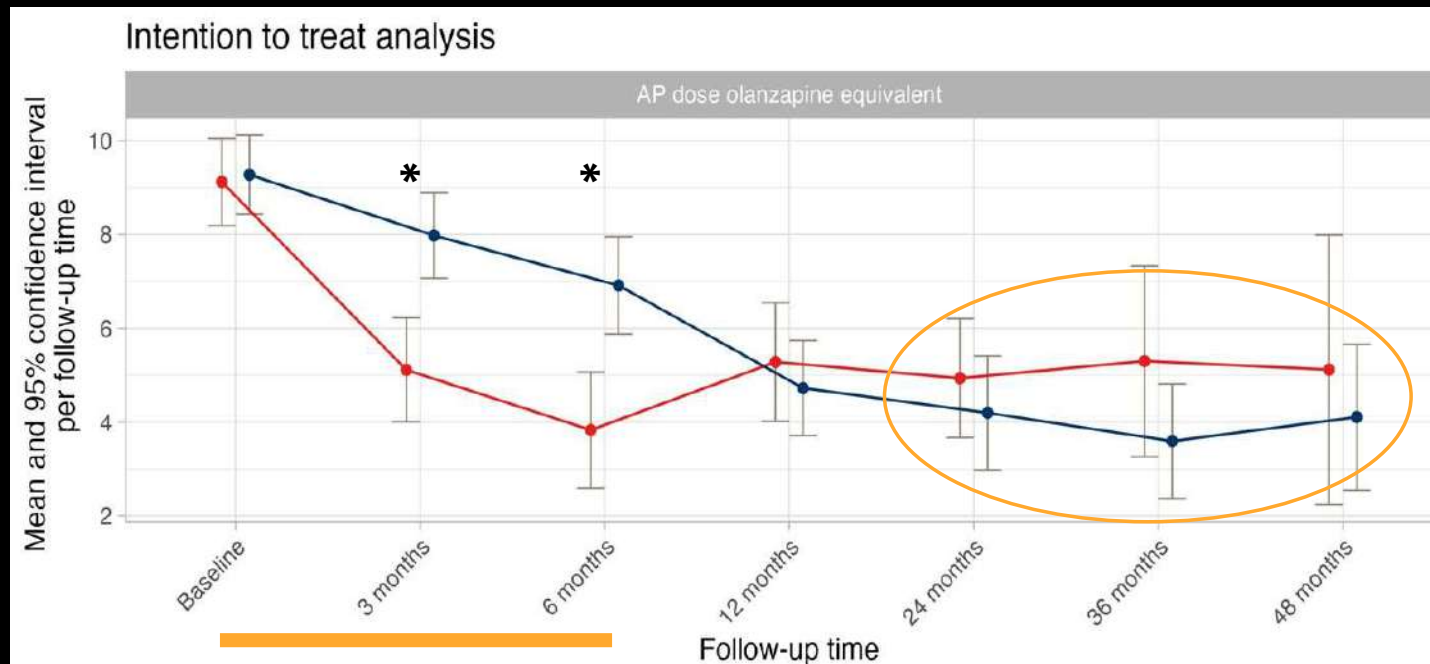
-7.2 mg reduction in olanzapine equivalents (mean)

HAMLETT tapering schedule for quetiapine

RESULTS FROM THE RCT

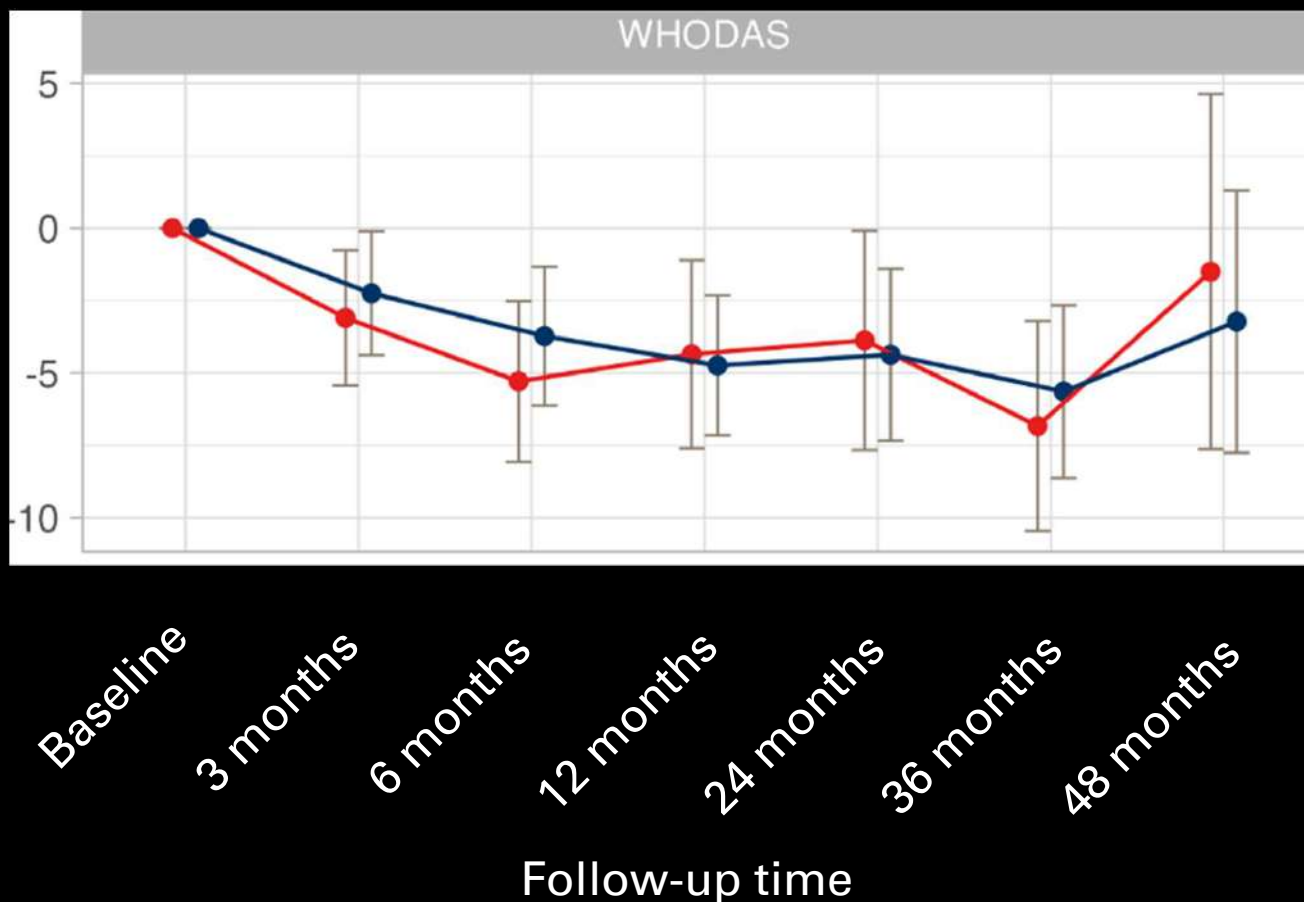
OLANZAPINE EQUIVALENTS

80% of the DR/D and 60% of the continue group treated **per protocol**

FUNCTIONING (WHODAS)

Mean change from baseline

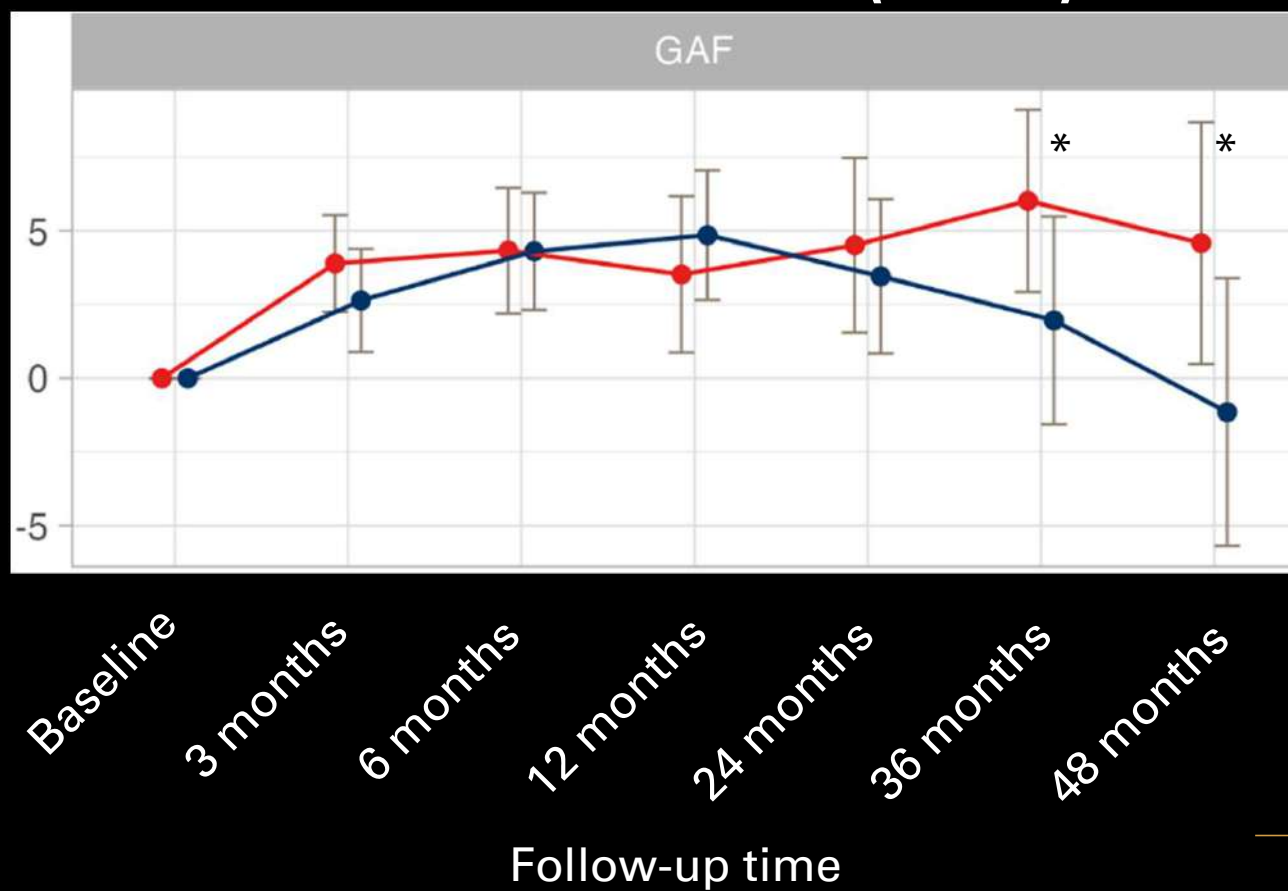

NO TIME X GROUP
INTERACTION

- Discontinue
- Continue

FUNCTIONING (GAF)

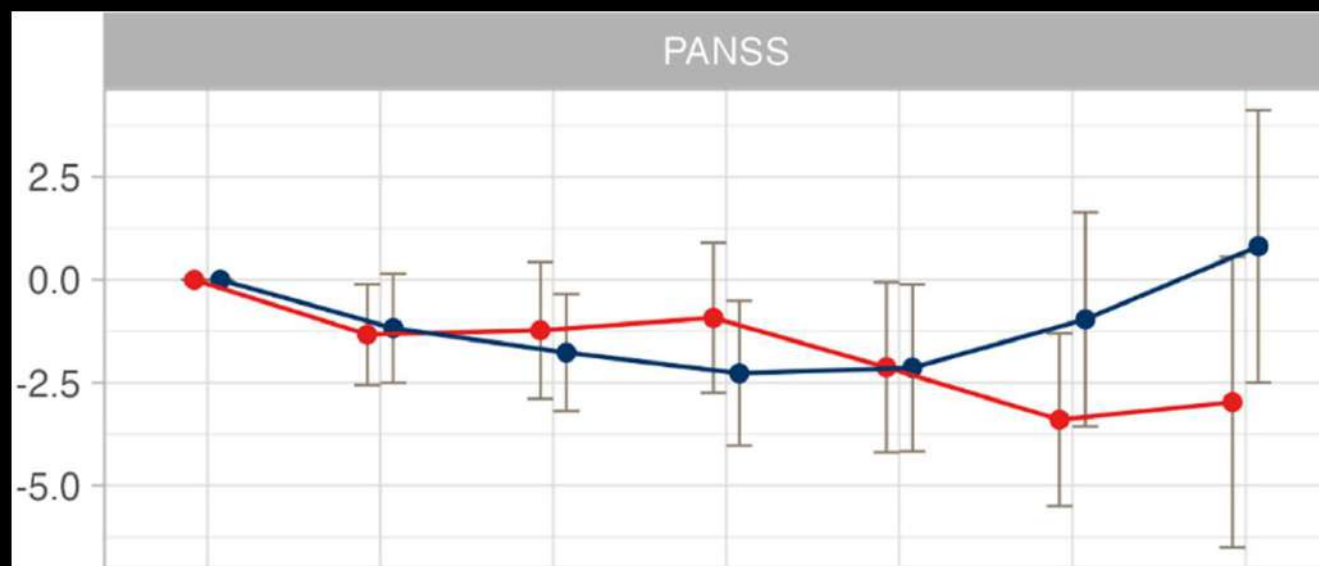
Mean change from baseline

● Discontinue
● Continue

PANSS TOTAL

Mean change from baseline

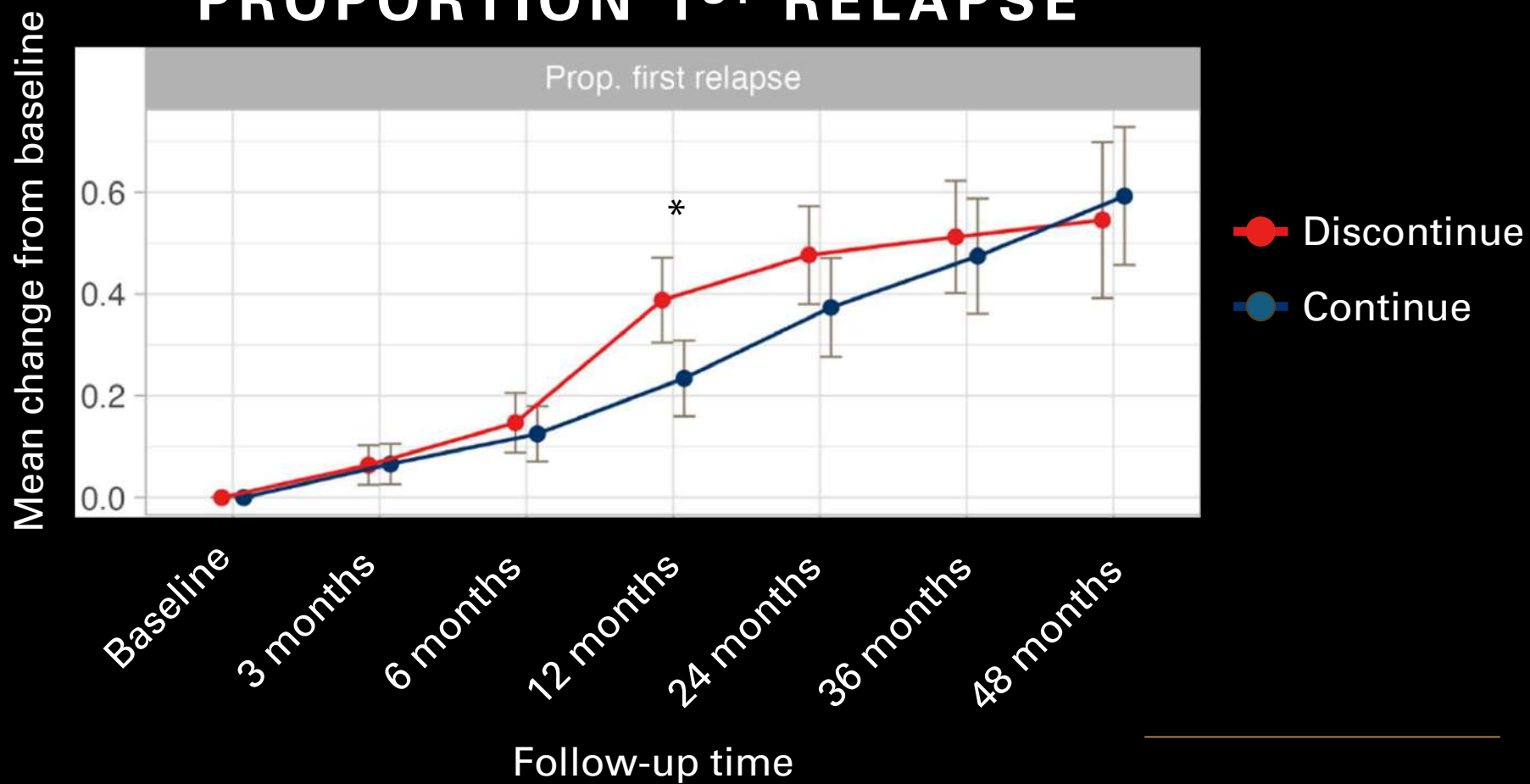

● Discontinue
● Continue

Baseline 3 months 6 months 12 months 24 months 36 months 48 months

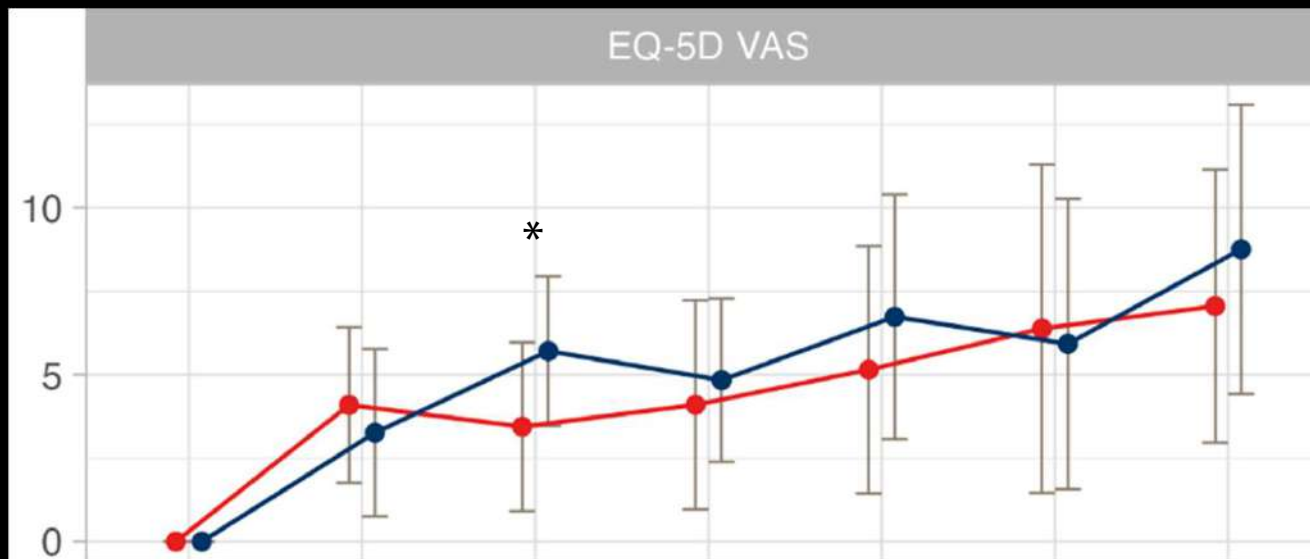
Follow-up time

PROPORTION 1ST RELAPSE

QOL

Mean change from baseline

Baseline 3 months 6 months 12 months 24 months 36 months 48 months

Follow-up time

- Discontinue
- Continue

CONCLUSIONS

1

**NO DIFFERENCE
WHODAS-2**

2

**MORE RELAPSE AND
LOWER QUALITY OF
LIFE IN FIRST YEAR**

3

**INCREASING AP DOSE
FROM 2 YEARS ONWARDS**

4

**BETTER FUNCTIONING
(GAF) FROM
3 YEARS ONWARDS**

INTERPRETATION

Long-term benefits of tapering are not a direct result of lower medication but a result from the empowering learning experience

TAPERING SAFELY

World Psychiatry

OFFICIAL JOURNAL OF THE WORLD PSYCHIATRIC ASSOCIATION (WPA)

Research Report | Free Access

Risk of relapse during tapering of antipsychotic medication after a first psychotic episode: association with D2 receptor affinity but not with tapering speed

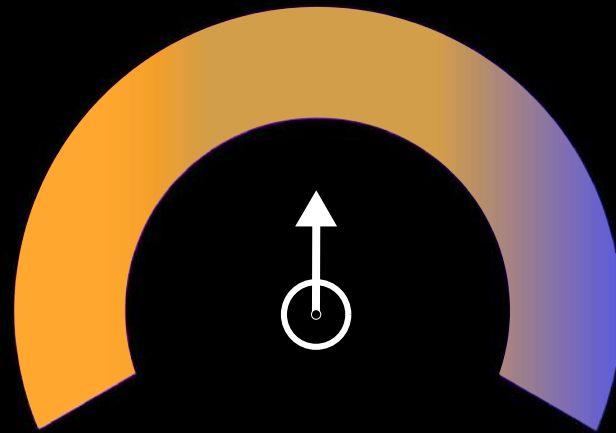
Shiral S. Gangadin, Franciska de Beer, Ben Wijnen, Marieke Begemann, Nico van Beveren, Nynke Boonstra, Lieuwe de Haan, Martijn Kikkert, Sanne Koops, Jim van Os, Wim Veling, Sybren Wiersma, HAMLETT-OPHELIA Consortium, Iris E.C. Sommer ... [See fewer authors](#) ^

First published: 15 May 2025 | <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1002/wps.21315> | Citations: 1

Franciska de Beer

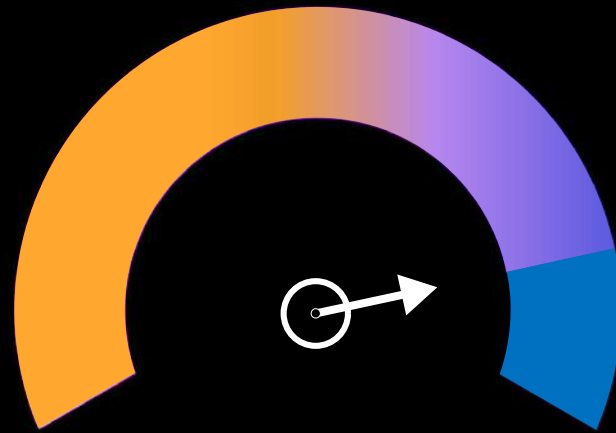
ANTIPSYCHOTIC TAPERING

At what speed?

ANTIPSYCHOTIC TAPERING

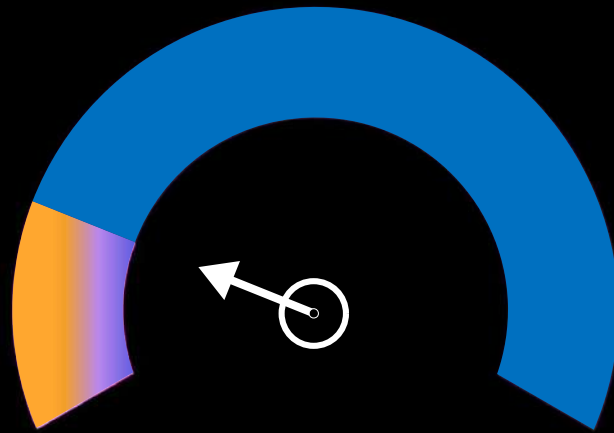

Abrupt cessation
increases relapse risk

Bogers et al. 2023, Viguera et al. 1997,
McCutcheon et al. 2023,
Leucht et al. 2012, Takeuchi et al. 2017

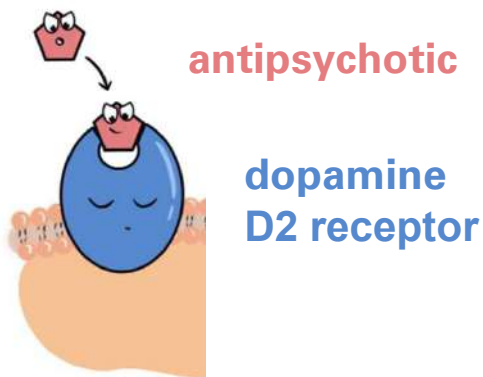
ANTIPSYCHOTIC TAPERING

Slow tapering may
reduce relapse risk

3 ANTIPSYCHOTIC TYPES

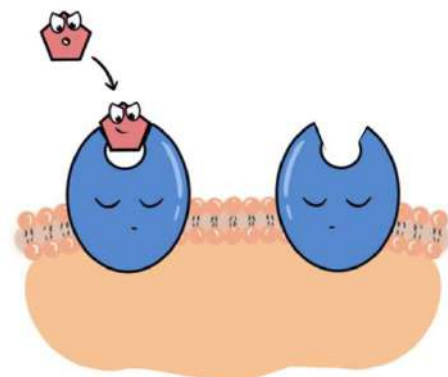
high D₂ affinity
antagonist

blocks most receptors

haloperidol, risperidone

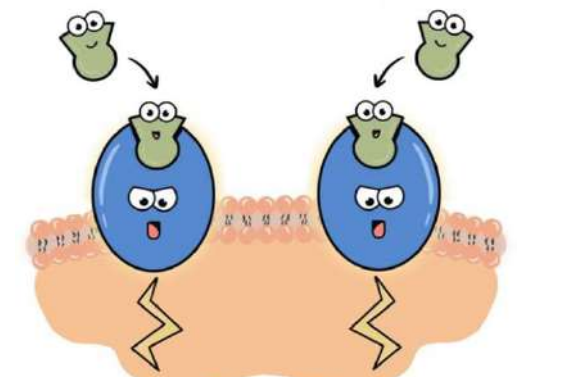
low D₂ affinity
antagonist

blocks part of receptors

olanzapine, quetiapine

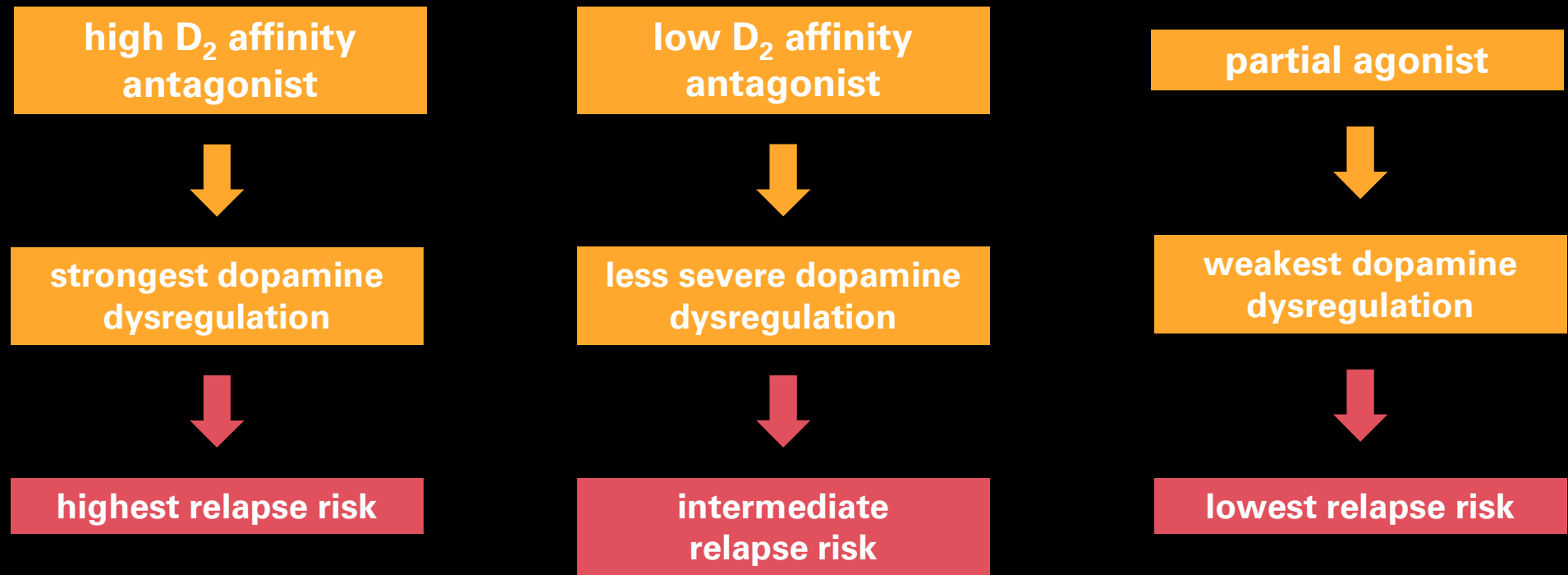
partial agonist

activate receptors partially

aripiprazole, brexpiprazole

3 ANTIPSYCHOTIC TYPES

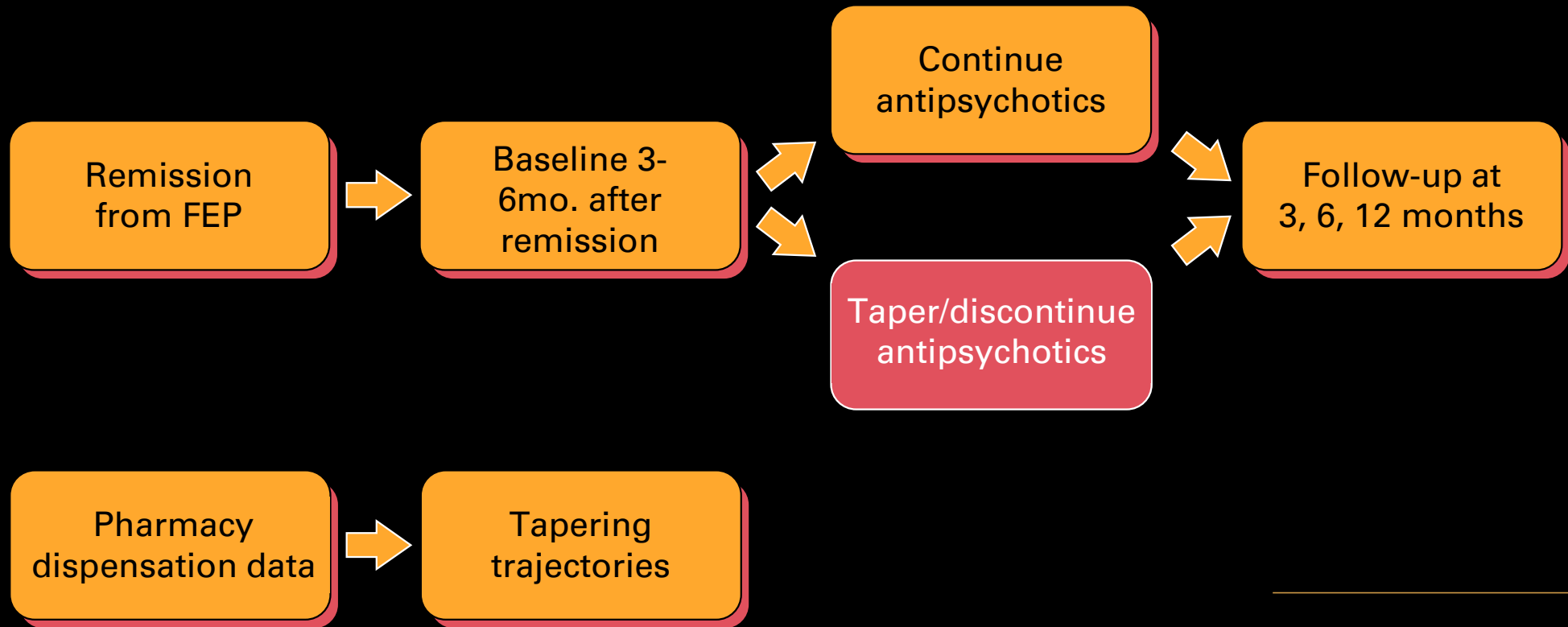
CENTRAL QUESTION

**Do tapering speed &
dopamine D₂ affinity
predict relapse risk and time to relapse?**

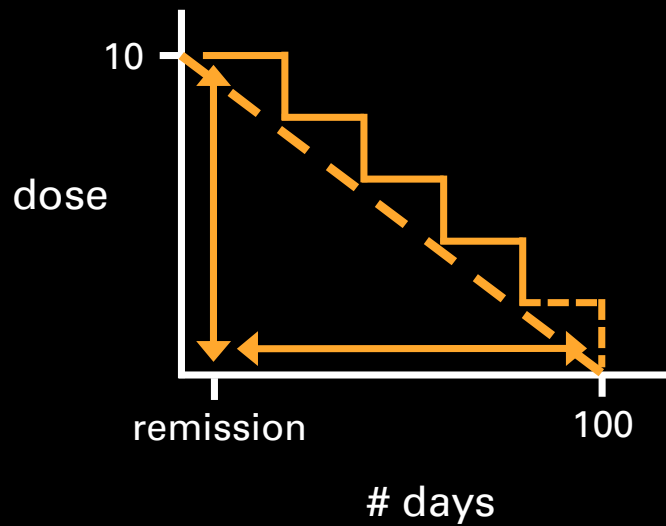
HAMLETT STUDY

TAPERING SPEED

Olanzapine equivalents mg/day

10 mg/day / 100 days
= 0.1 mg/day

RELAPSE

Within 12 months after baseline

Hospitalization

Clinical judgement

**Increase ≥ 12 points
on PANSS total**

SAMPLE CHARACTERISTICS

n=227

n=154
68%

n=73
32%

28 (SD 8)
years

6 mo. (SD 15)
duration FEP

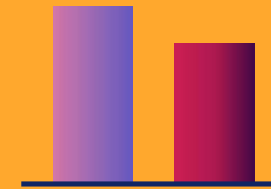
51% low affinity
antagonists

25% high affinity
antagonists

24% partial
agonists

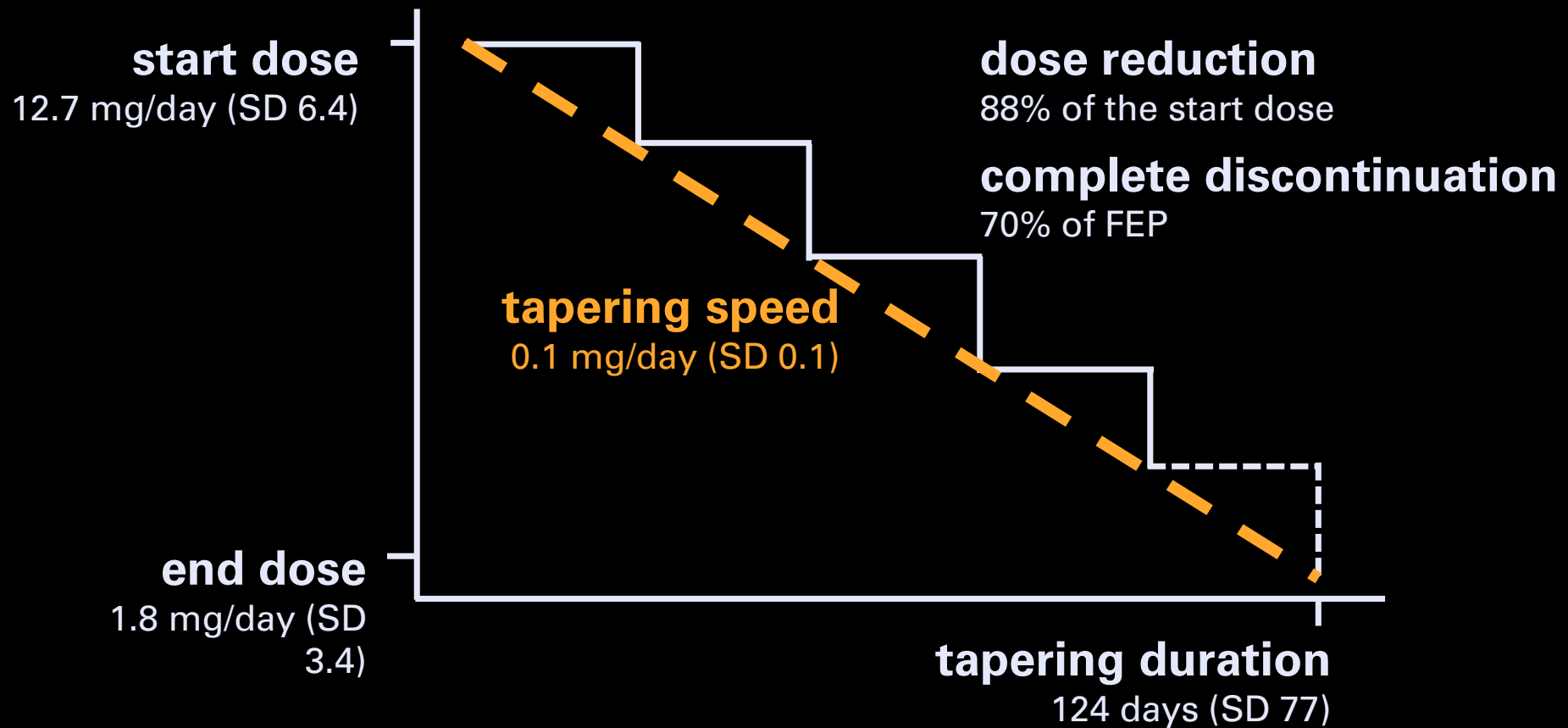

56%
n=123
No relapse

44%
n=104
Relapse

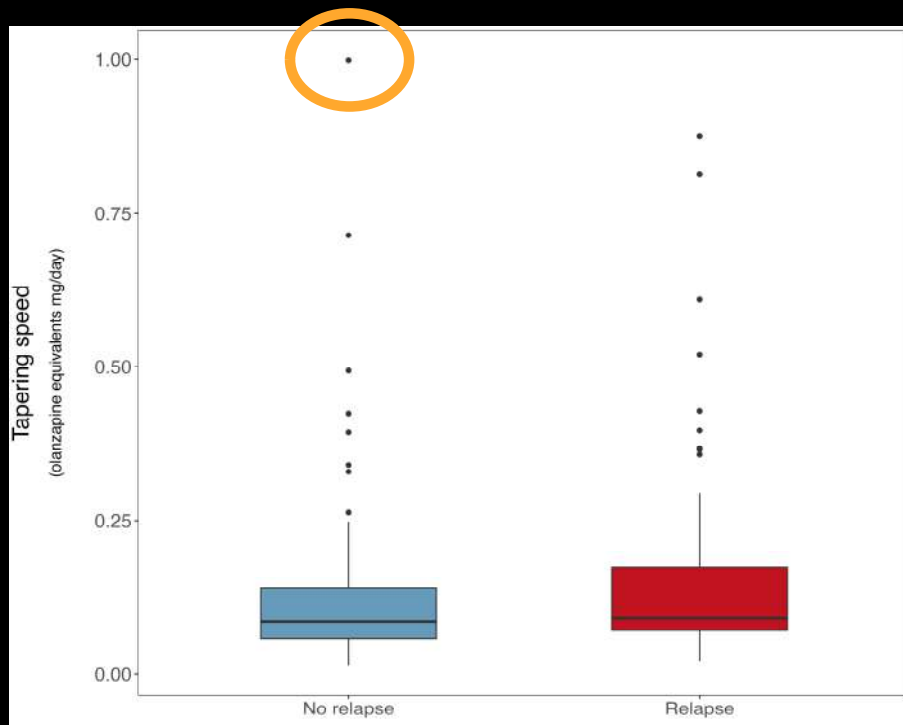

16% (n=37)
hospitalized

* all doses are olanzapine equivalents, n=227

RELAPSE RISK

TAPERING SPEED DID NOT PREDICT RELAPSE RISK

logistic regression
 $z=0.989$, $p=0.323$, $CI=0.38 - 26.24$

FASTEST TAPERING SPEED

of 0.81 mg/day olanzapine equivalents
e.g. from 10 to 0 mg/day olanzapine in 12 days

SLOWEST TAPERING SPEED

of 0.02 mg/day olanzapine equivalents
e.g. from 10 to 0 mg/day in 500 days

RELAPSE RISK

D₂ AFFINITY PREDICTS RELAPSE RISK

logistic regression

high vs. low affinity

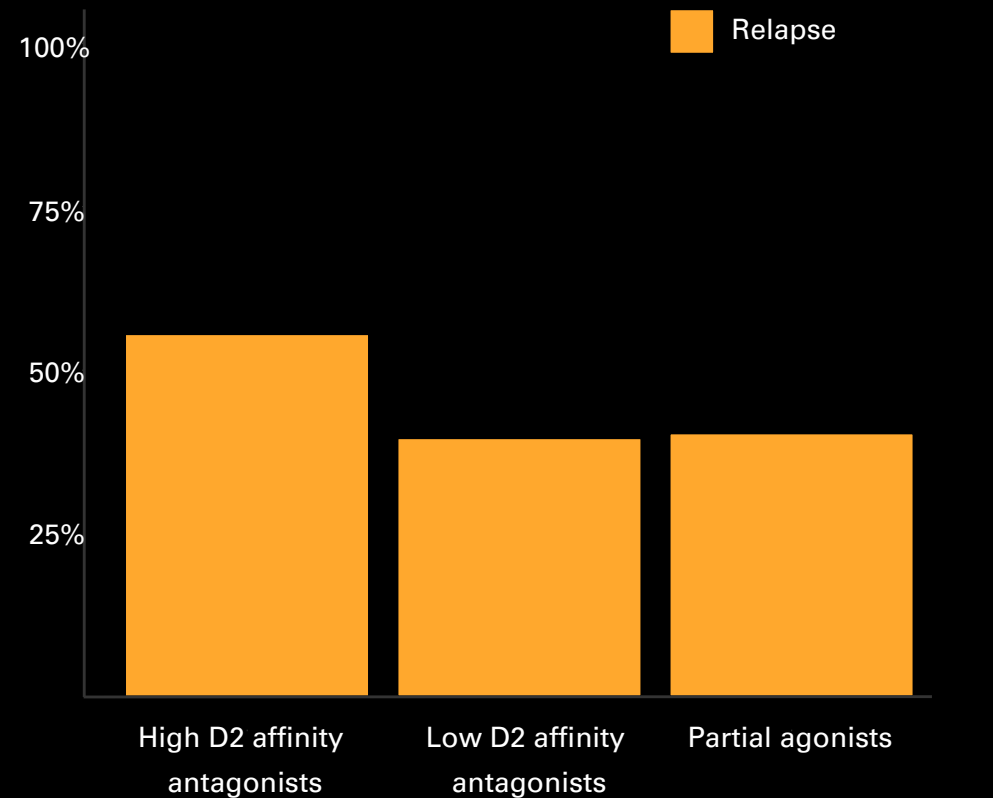
$z=-2.104$, $p=0.035$, $CI=0.24 - 0.95$,

OR=0.48

high affinity vs. partial agonists

$z=-2.278$, $p=0.023$, $CI=0.21 - 0.88$,

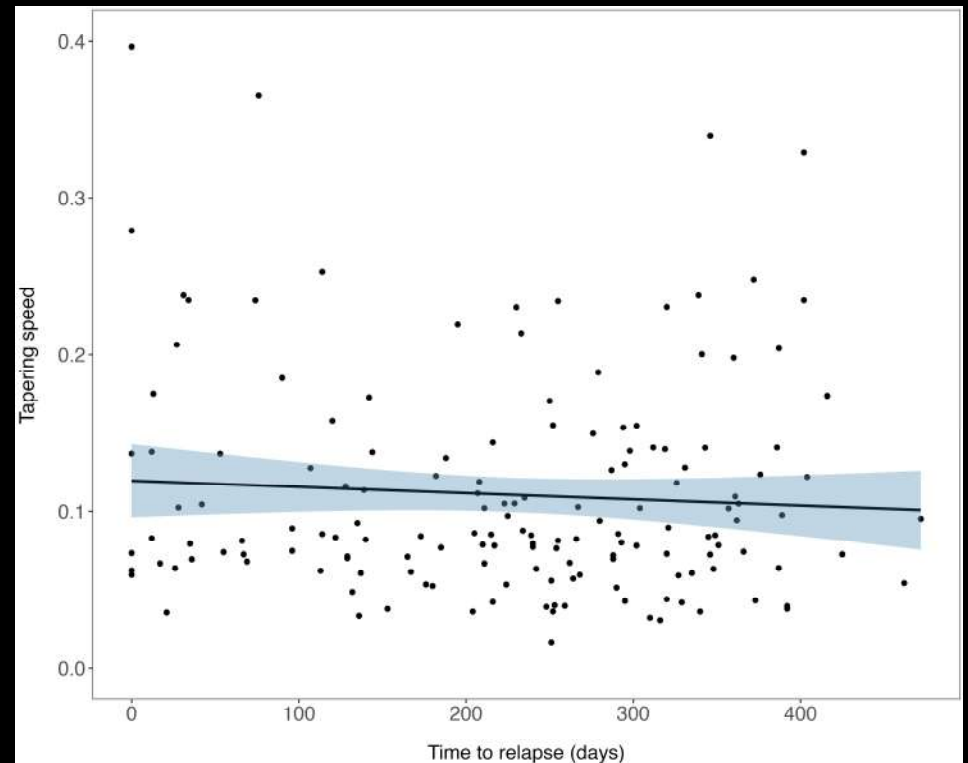
OR=0.44

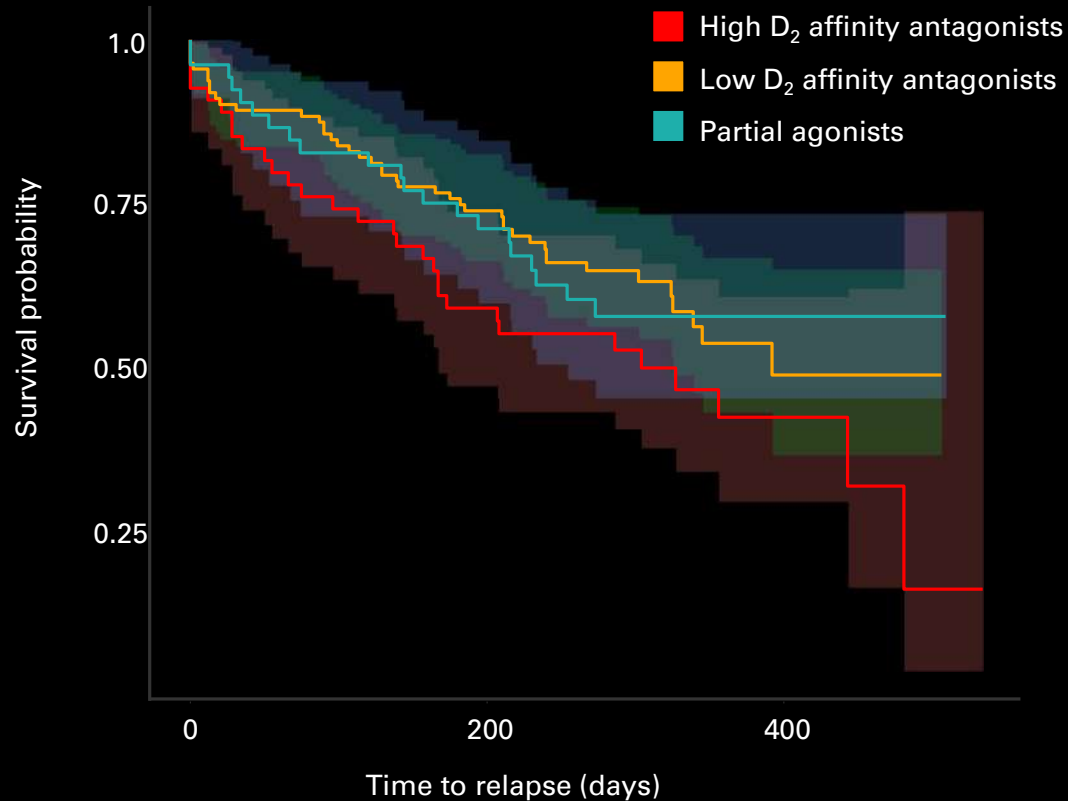
TIME TO RELAPSE

**TAPERING SPEED DID NOT
PREDICT TIME TO RELAPSE**

Cox' proportional hazard regression
 $z= 0.755$, $p=0.450$, $CI=0.50 - 4.83$

TIME TO RELAPSE

ANTIPSYCHOTIC D₂ AFFINITY PREDICTS TIME TO RELAPSE

Cox' proportional hazard regression

high vs. low affinity

$z=-2.211$, $p=0.027$, HR= 0.568, CI=0.34 – 0.94

high affinity vs. partial agonists

$z=-2.054$, $p=0.040$, HR=0.537, CI=0.30 – 0.97

CONCLUSIONS

1

**Tapering speed
does not predict
relapse risk**

2

**Tapering speed
does not predict
shorter time to
relapse**

CONCLUSIONS

3

Users of high affinity antipsychotics had a greater relapse risk

4

Users of high affinity antipsychotics showed a shorter time to relapse

---

CONSIDERATIONS

Bias by indication

Slow tapering in most patients

Early psychosis care in the Netherlands

BENEFITS OF SLOW TAPERING

Minimize withdrawal symptoms

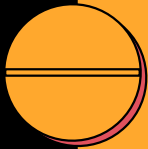

Better monitoring

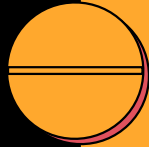

Find lowest effective dose to minimize side effects

TAKE HOME MESSAGES

**While tapering guided and gradually,
a slower speed may not further reduce relapse risk**

Be mindful about the type of antipsychotic

ANTIPSYCHOTICA
AFBOUWEN:
HOE PAK JE DAT
AAN?

ANTIPSYCHOTICA AFWEGEN

Afwegen van bijwerkingen

- PAKwijzer (www.pakwijzer.nl) of via
- Psymatik (www.psymatik.com)

Afwegen van bijwerkingen en effectiviteit via

- SDM app (<https://illuminatum.com/>
<https://ebmpp.org/tools/sdmapp>)

MEDICATIE INSTELLEN

- Zorgstandaard Psychose (2017): “Antipsychotica dienen in een relatief lage dosering (tot 4mg haloperidol-equivalent) en zo mogelijk tijdelijk te worden voorgeschreven”
- International Guidelines Schizophrenia: “In the first episode of psychosis, antipsychotics should be started at a low dose. Reassessment should occur soon (e.g., one week) after starting medication, and the dose should be increased based on response and tolerability” (McCutcheon et al., 2025)

Naam	Begin (mg)	Na dag 7	Na dag 21	Optimaal effectbereik	Maximaal
aripiprazol	5	10	20	10-30	30
clozapine	50	400	600		900
olanzapine	5	10	15	5-20	30
haloperidol	1	2	4		20 (8)

Zorgstandaard Psychose (2018): “De kans dat hierbij de eerste 18 maanden psychotische symptomen weg blijven is kleiner dan 50%.”

Internationale richtlijnen bevelen 1-2 jaar aan (Correll et al., npj Schizophrenia, 2022)

LANGE-TERMIJN VOOR-/NADELEN

Voordelen

- Mogelijk beter functioneel herstel
(Sommer et al., *JAMA Psych*, 2025; Wunderink et al., *JAMA Psych*, 2013; Schlier et al., *eClin Med*, 2023)
- Vermindering van bewegingsstoornissen, prolactine/seksuele disfunctie, anticholinerge bijwerkingen (Stroup & Gray, *World Psych*, 2018)
- Gevoel van herstel, meer emotionele bewustzijn, herwonnen gevoel van autonomie, en betere strategieën om stress te managen (Mølgaard et al., *BMC Psych* 2024)

Nadelen

- Terugval kans: stoppen > afbouwen > doorgaan
  - Met name als dosis lager was dan onderhoudsdosis en als afbouw snel verliep (<10 weken) (Bogers et al., *Schiz Bull*, 2023)

PRAKTISCHE TIPS

Psychological Medicine

cambridge.org/psm

Commentary

Cite this article: Horowitz MA, Moncrieff J, de Haan L, Bogers JPAM, Gangadin SS, Kikkert M, Veling W, Sommer IEC (2021). Tapering antipsychotic medication: practical considerations. *Psychological Medicine* 1–4. <https://doi.org/10.1017/S0033291721003299>

Received: 17 March 2021

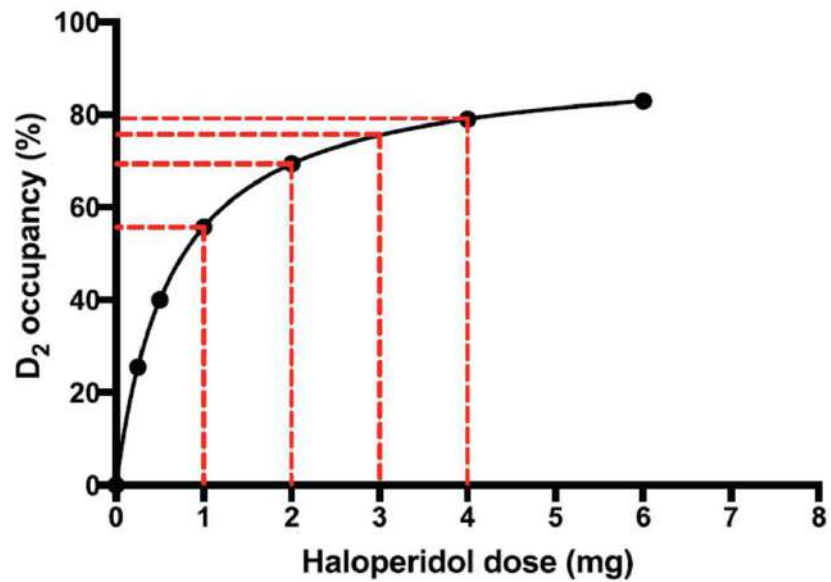
Revised: 20 July 2021

Tapering antipsychotic medication: practical considerations

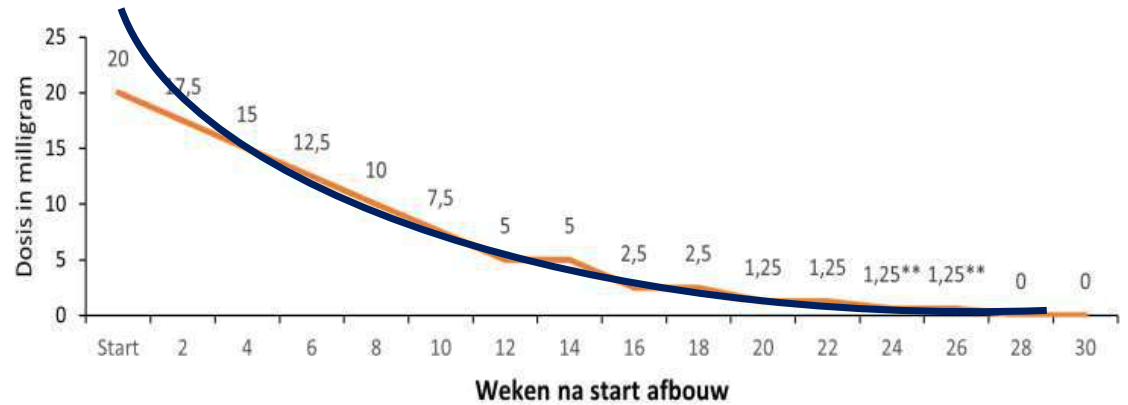
Mark A. Horowitz^{1,2} , Joanna Moncrieff^{1,2} , Lieuwe de Haan³ ,
Jan P.A.M. Bogers⁴, Shiral S. Gangadin⁵, Martijn Kikkert⁶ , Wim Veling⁷ and
Iris E. C. Sommer^{5,7}

¹Department of Psychiatry, University College London, London, UK; ²Goodmayes Hospital, North East London NHS Foundation Trust, London, UK; ³Amsterdam UMC, location AMC/Arkin, Amsterdam, Netherlands; ⁴Mental Health Organisation Rivierduinen, High Care Clinics, Leiden, The Netherlands; ⁵Department of Biomedical Sciences of Cells and Systems, Rijksuniversiteit Groningen, University Medical Center Groningen, Groningen, Netherlands; ⁶Research Department, Arkin, Amsterdam, Netherlands and ⁷Department of Psychiatry, Rijksuniversiteit Groningen, University Medical Center Groningen, Groningen, Netherlands

HYPERBOLISCH AFBOUWEN

Afbouwschema olanzapine (Zyprexa, Zalasta)

AFBOUWEN NA MEERDERE PSYCHOSES

- Neem kleine afbouwstappen, vooral de laatste
- Hoe langer antipsychotica gebruik, hoe langer de afbouw kan duren
  - Bij eerste psychose 3-6 maanden (afhankelijk van startdosering)
  - Bij meerdere psychoses/langdurig antipsychoticagebruik half jaar tot jaren
  - Beschikbare doseringen zijn beperkt, maar interval tussen dosisreductie stappen kan wel verlengd worden
- Vloeibare antipsychotica
  - Bijv. aripiprazol en risperidon (drank 1mg/ml)
- Verschillen tussen antipsychotica:
  - Clozapine afbouwen is erg lastig
- Taperingstrips
  - Let op: vaak niet vergoed

STEUNENDE FACTOREN

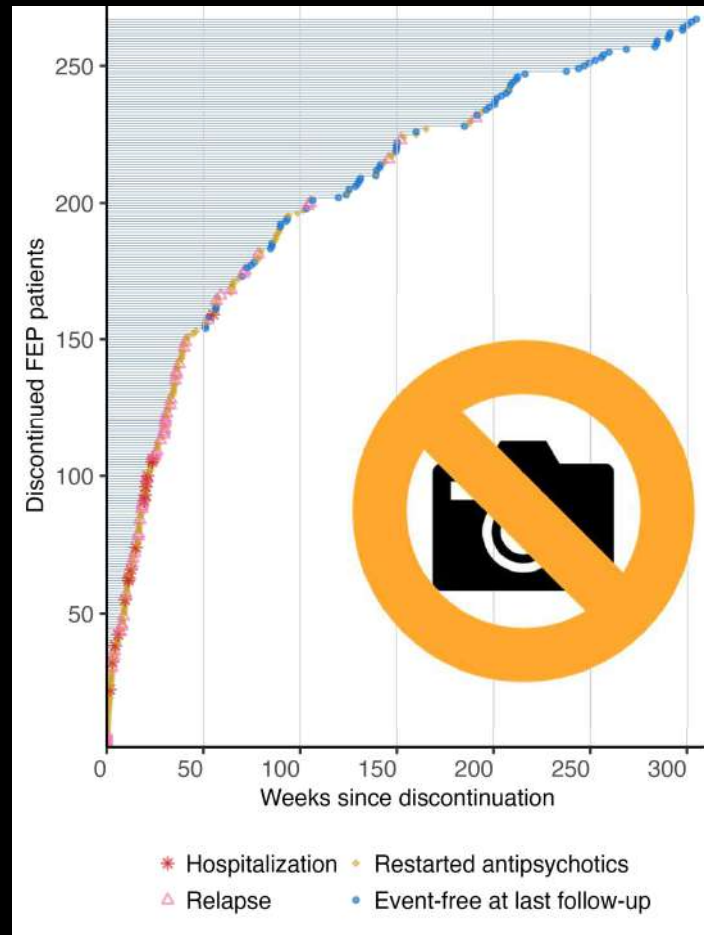
- Familie/naasten
- Niet-farmacologische interventies:
  - Voorbereiden op 'nieuwe normaal', met bijv. intensere emoties
  - CGT, Needs Adapted Treatment (geïndividualiseerde psychotherapie voor patiënt en omgeving)
(Cooper et al., Schiz Res, 2020)

AFBOUW MONITOREN

- Veel variatie:
    - farmacologie, symptomen, zelf-management, sociale netwerken etc.
→ geïndividualiseerde aanpak
  - Early warning signs (ervaren tijdens psychose + lijst mogelijke signalen)
  - Relapse/rebound vs. withdrawal (Read, 2022; Chouinard et al., 2017)
    - Withdrawal: misselijkheid, hoofdpijn, zweten, duizelig, vermoeidheid, pijn/kramp, bewegingsstoornissen (tremoren, tardieve dyskinesie, dystonie)
    - Niet te verwarren met rebound: agitatie, angst, depressie, rusteloosheid, stemmingswisselingen, verwarring/concentratieverlies, psychotische klachten
-

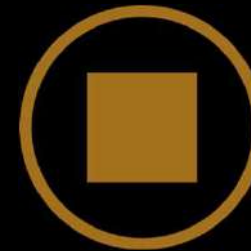
AFBOUW MONITOREN

Franciska de Beer

EINDRESULTAAT?

- Getolereerd risico op terugval is ook per persoon verschillend
- Bij het ervaren van terugval-klachten is de afbouw niet per se 'mislukt'.
  - Voor sommigen zijn de relapses onderdeel van het proces
  - Na stabilisatie evt. nog geleidelijker afbouwen
- Volledig stoppen of laagst mogelijke dosering?

WWW.HAMLETT.NL

Afbouwen doe je zo

DE PRAKTISCHE GIDS OM ZO VEILIG MOGELIJK AF TE BOUWEN

HAMLETT

*Handling Antipsychotic Medication:
Long-term Evaluation of Targeted Treatme*

Colofon

Deze gids is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de HAMLETT studie, MIND Ypsilon en Anoiksis.

Met dank aan: ZonMw, Prof. dr. I. Sommer, dr. M. J. Kikkert, Shiral Gangadin, Karin Groen, Prof. dr. L. de Haan, Prof. dr. W. A. Veling
Vormgeving: Hadassa Kwetsie

www.HAMLETT.nl

HAMLETT AFBOUWGIDS

De onderstaande vragenlijst is handig op verschillende manieren.

- (1) Deze vragenlijst laat zien welke terugvalsignalen er allemaal kunnen zijn.
- (2) De vragenlijst helpt bij het herkennen van je eigen terugvalsignalen.
- (3) De vragenlijst helpt je bij het opstellen van een "vroeg signaleringsplan".

Lichamelijke veranderingen

	Aanwezig tijdens	
	Eerste psychose	Afbouwen
Heb je pijn of last van kwaaltjes?	☐	☐
Ben je moe of heb je gebrek aan energie?	☐	☐
Slaap je slecht in of word je vaak wakker?	☐	☐
Lijken je bewegingen vertraagd?	☐	☐
Voel je je rusteloos?	☐	☐
Let je niet meer op je uiterlijk of persoonlijke hygiëne?	☐	☐
Voel je je heel energiek of heb je het gevoel dat je nauwelijks slaap nodig hebt?	☐	☐

Afbouwschema olanzapine (Zyprexa, Zalasta)

KERNPUNTEN

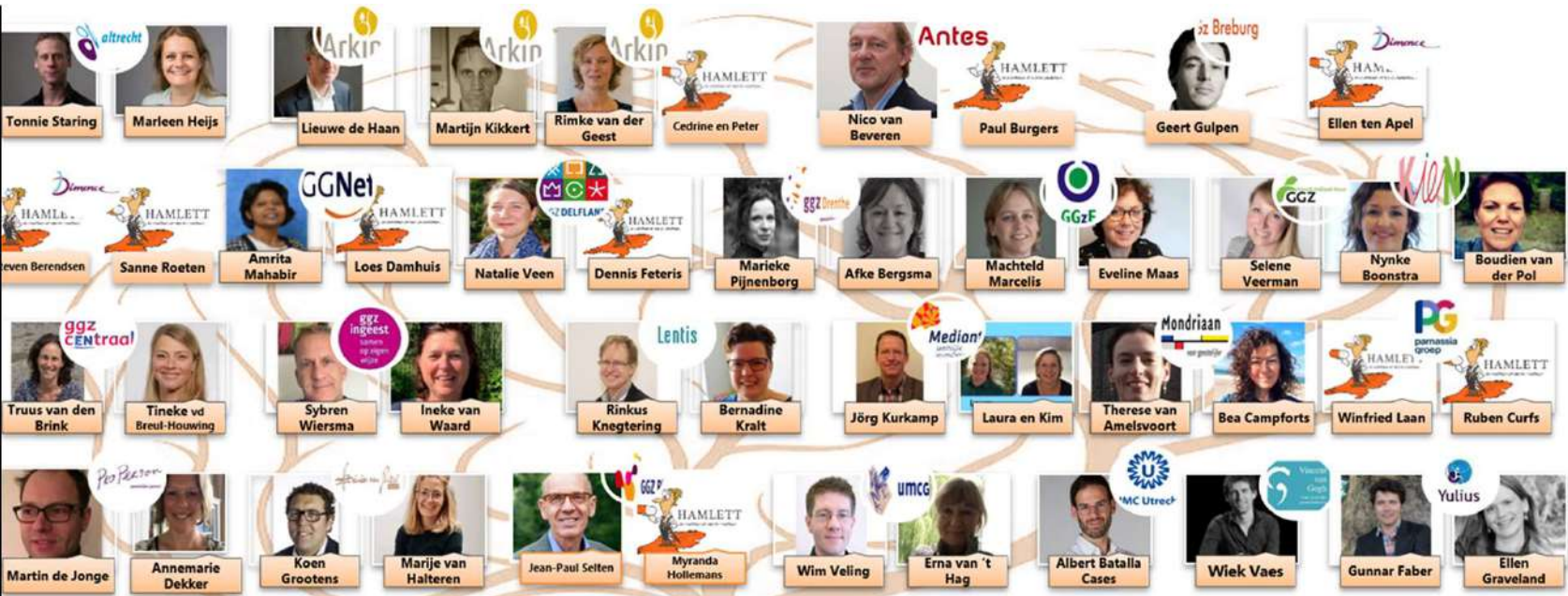
- Persoonlijke afweging voor- en nadelen gebruik antipsychotica
  - Afbouwen 6 maanden na herstel eerste psychose: korte termijn meer terugval, lange termijn beter functioneren
  - Er zijn verschillen tussen antipsychotica in risico op terugval na afbouwen
  - Hoe langer je antipsychotica gebruikt, hoe langzamer je moet afbouwen (4 maanden → jaren)
  - Kleine stappen, vooral de laatste
  - Afbouwen samen met cliënt, behandelaar en familie
  - Bedenk: wanneer vind je (cliënt) afbouwen geslaagd?
-

ACKNOWLEDGEMENTS

PROF.DR. IRIS SOMMER

HAMLETT-OPHELIA TEAM

Onderzoeksteam

JOINT EFFORT!

ggz
CENTraal

GGZ inGeest

am

Arkin

Feinier van Arkel
GROEP

 GGZ Rivierduinen

Antes

www.kien.nu

Dimence

GGZE

GGNet

 GGZ Friesland

 Parnassia Groep

Pro Persona
geestelijke gezondheidszorg

 Mediant

 GGZ
Noord-Holland-Noord

 ggz Drenthe
geestelijke gezondheids

 Trimbos
instituut

 Anoïksis
Vereniging van mensen
met psychosegevoeligheid

 Yulius

 GGZ DELFLAND

 Mondriaan
voor geestelijke gezondheid

 ZonMw

 psilon

 umcg

 altrecht

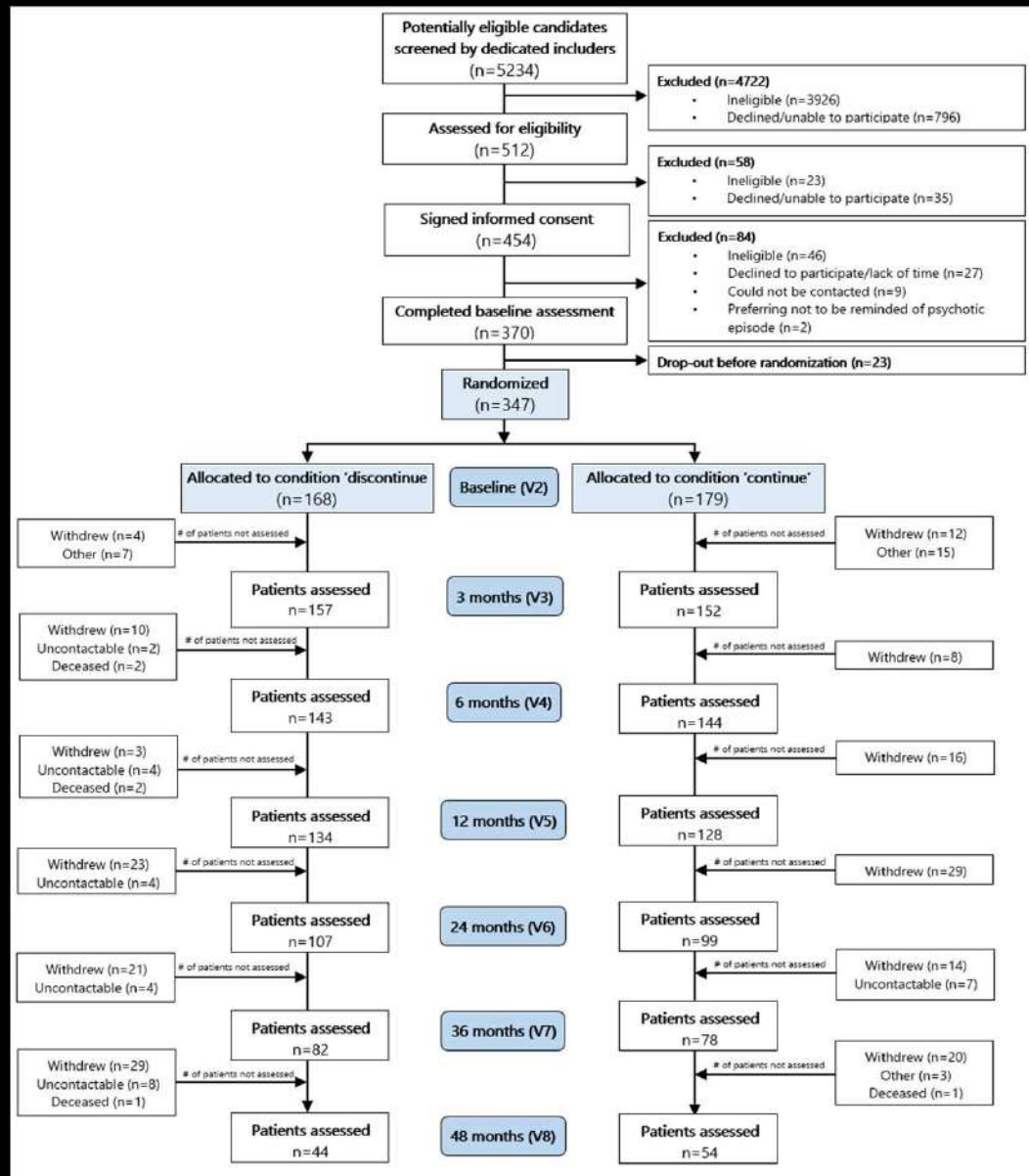
 UMC Utrecht

 GGz Breburg

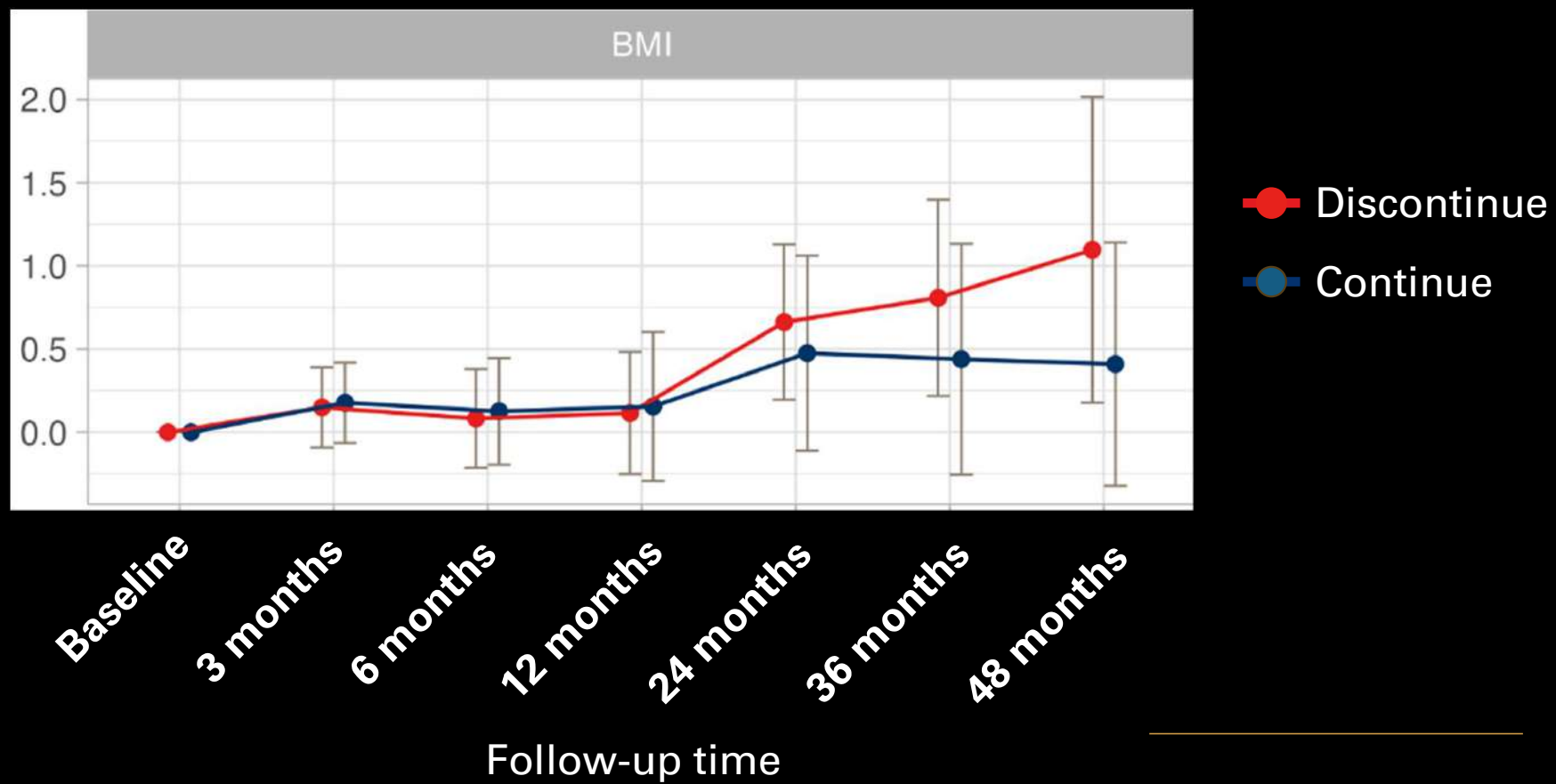
HAMLETT

s.s.gangadin@umcg.nl

SECONDARY OUTCOMES

WAAROM TERUGVAL NA AFBOUWEN?

- D₂ Hypersensitiviteit hypothese

